

זכרה של רבקה לים

כעשרים שנה הכרתיה. שנים של תמורות היסטוריות בחיינו כעם, תמורות מלוות בחבלי גאולה. מתוך השנים הללו של היכרות קרובה, היכרות „בחיים ובעבודה“ (כשם העלון של דגניה מלפני עשרים שנה), עולים זכרונות וכמו־חיה היא מצטיירת בדמיוני, על היציבות שבה ואופיה המיוחד, בדמות נלכבת רבת גונים; שמחת החיים שבה וחוש ההומור שלה היוו צירוף שהנעים את המגע אתה.

הימים עוד ימים תקינים, הגורל עוד טרם התאכזר לה ולדגניה והחבורות לזכר הנעדרים לא תפסו מקום כה רב בספריות החברים. רבקה מרכזה את אחת הרפתות, רפת ב', למכונות החליבה עוד לא היה זכר. וכשמתקרבים לרפת שומעים את קול שקשוק החלב לתוך הדליים כלווי לקולה של רבקה, שכמעט ואינו פוסק לרגע. העבודה רבה ומהירה ורבקה מספרת בשטף איזה סיפור מבודח; הרגלי, הבלתי נעים, היה להחפז תמיד בעבודתי. אולם, בהכנסי לרפתה של רבקה, בעל כורחי הייתי נעצר. ומדוע שייגרע חלקי ממקצת שמחת בחיים? רבקה, תוך כדי דיבורה, גומרת לחלוב, אצה רצה לחלק קצת תערובת, לתוציא פרה, להכין כרטיסי הטיפול ועוד ועוד. והכל תוך כדי סיפור קולח. להתנאתך שלך ולהנאתה שלה.

והסיפור כחומר ביד היוצר. רצונך פרוזה, יהי פרוזה; רצונך חרוזים — אדרבא ואדרבא. זה „נשפך מהשרוול“, כדבריה היא, והנך עוזב את הרפת כשרוחך טובה עליך.

וכל מי שלרגל מלאכתו סר לרפתה — עובד החצירים, מוביל החלב, המזריע, אם רק לא אבד לו קורטוב ההומור — עוזב את הרפת כמו אחרי משב רוח ביום שרב ובצחוק על השפתים. שמחת חיים זו, תוך כדי עבודה מהירה ביותר, גרמה אצלה לפיזור נפש מסוים, כי סוף־סוף כמה דברים אפשר לעשות בבת־אחת? ותוך פיזור נפש קשה להיות רגיש לכל תנועה של זנב או של רגל הפרה. והתוצאה — רבקה סופגת מכות טריות, צולעת תכופות עם „פנסים“ תחת העיניים. אבל מה זה בשביל רבקה? רק חומר לעוד מעשיה, לעוד צחוק ועוד בדיחה.

זכורני, פעם צריך היה להזריק משהו לעגל צעיר. עוד טרם הספקתי למלא את המזרק ורבקה כבר בתוך חצר העגל ומנסה לקשור אותו. העגל משתולל, מפיל את רבקה ודורסה. מלא חרדה אני רץ פנימה לגרשו ולהרים את רבקה. ברגע הראשון, תוך כדי קימה, אנחה קלה, אבל מיד אחרי זה, צחוק בריא ועליו, וגם הבדיחה אינה חסרה.

ועוד מהימים הטובים ההם. רבקה קצרה הצלחה מהופעתה באחד מנשפי הפורים. הצלחה בתלבושת, בשיר, שחובר כמוֹבן על ידה, ובריקוד. בשיחה, כשליבה טוב עליה, היא מספרת לי: „בצעירותי חלמתי פעם להיות שחקנית. אבל רציתי גם להיות אשה ואם ולכן בחרתי בדרך שבה בחרתי“. ומה רבה היתה הצלחתה כעובדת, כאשה וכאם! וחמשת בניה „הגזע הליסי“ הבריא, משרים עלי נחת מלוא חופניים.

ופתאום מתהפך עליה הגלגל. כאם שכולה היא חוזרת, במלחמת הקוממיות מחיפה לדגניה. בריאותה לקתה. עברה ניתוח קשה. שמחת החיים שלה משנה צורה והופכת לחיוניות. היא מזילה דמעה אבל מתגברת, למען האחרים ולמען עצמה. חיוניותה מפליאה. היא ממשיכה בעבודה, בקימה בלילה. זוכרת כל פרט ופרט של כל פרה שברפתה. בזכרונה הנדיר היא יודעת בעל־פה את התאריכים שבכרטיסי הפרות. השמחה, כבר לא כמו שהיתה, אבל רגש ההומור נשאר ונשאר. הגורל מוסיף להתאכזר לה והיא מקריבה קרבן נוסף — מיכה נופל. מחלה ממאירה תוקפת אותה והפעם אף חיוניותה לא עומדת לה.

שמעתי שהיא עמדה לקבל השנה את פרס העבודה, בהמלצת התאחדות מגדלי בקר. מועטים בישוב שהיו ראויים לו כמוה.

אהרון שפירא